

Uložení pokuty Fondu ohrožených dětí – shrnutí případu:

Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 22. 4. 2011 byla zamítnuta žaloba Fondu ohrožených dětí proti rozhodnutí Ministerstva práce a sociálních věcí, na základě kterého byla Fondu ohrožených dětí uložena pokuta ve výši 80 000 Kč za správní delikt neoprávněného zprostředkování osvojení.

Rozhodnutím Krajského úřadu Plzeňského kraje ze dne 16. 11. 2007 bylo rozhodnuto o uložení pokuty Fondu ohrožených dětí ve výši 160 000 Kč za správní delikt neoprávněného zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče podle § 59f odst. 2 písm. b) zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, a to na základě výsledků kontroly provedené v plzeňské pobočce Fondu ohrožených dětí. Zákon stanoví za uvedený správní delikt horní hranici pokuty ve výši 200 000 Kč.

Uložení pokuty Fondu ohrožených dětí se opírá o porušení ustanovení § 19a odst. 2 zákona č. 359/1999 Sb., podle kterého **zprostředkování osvojení a pěstounské péče nesmí provádět jiné orgány, právnické nebo fyzické osoby, než jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí.** Zprostředkováním osvojení a pěstounské péče se přitom podle definice zákona rozumí **výběr určité fyzické osoby vhodné stát se osvojitelem nebo pěstounem určitého dítěte a zajištění osobního seznámení se dítěte s touto osobou.**

V případě, který byl posuzován Krajským úřadem Plzeňského kraje, bylo výsledky svědků a záznamy ze spisové dokumentace FOD prokázáno, **že FOD zprostředkoval seznámení matky dítěte se zájemci o osvojení,** které vytipoval FOD ze své evidence, přičemž k vzájemnému setkání došlo v plzeňské pobočce FOD.

K seznámení matky s manželským párem osvojitelů došlo ještě před narozením dítěte, neboť nastávající matka se již předem obrátila na FOD s tím, že po narození chce dát dítě do osvojení. Mezi matkou a zájemci o osvojení bylo dohodnuto, že v zájmu urychlení procesu osvojení učiní vybraný zájemce o osvojení na matrice souhlasné prohlášení o určení svého otcovství k dítěti a posléze bude udělen souhlas k osvojení dítěte jeho manželkou. K osvojení dítěte vybranými osvojiteli však nakonec nedošlo, neboť matka si po narození dítěte vše rozmyslela a rozhodla si ponechat dítě ve své péči, a to i přes intenzivní nátlak Fondu ohrožených dětí, aby dítě přenechala zájemcům o osvojení. Následně matka podala proti zájemci o osvojení, který byl zapsán do matriky jako otec dítěte, žalobu na popření otcovství a soud rozhodl o popření otcovství.

Fond ohrožených dětí podal proti rozhodnutí KÚ Plzeňského kraje o uložení pokuty odvolání k MPSV. Argumentace FOD proti udělení pokut byla následující:

- V inkriminovaném případě se **nejednalo o zprostředkování osvojení podle zákonné definice**, a to vzhledem k tomu, že **výběr osvojitelů neprováděl FOD, ale matka dítěte**, která se rozhodla udělit osvojitelům souhlas k osvojení.

- **Výsledkem kontaktu mezi matkou dítěte a zájemci o osvojení bylo určení otcovství k dítěti, nikoliv udělení souhlasu k osvojení.** Zákon přitom nevylučuje, aby souhlasným prohlášením byl jako otec dítěte určen i muž, který není biologickým otcem dítěte.

- **Ke zprostředkování kontaktu mezi zájemci o osvojení a matkou došlo ještě v době před narozením dítěte**, přičemž osvojení nelze zprostředkovat ve vztahu k dosud nenarozenému dítěti.

Shodně s KÚ Plzeňského kraje se MPSV s argumentací Fondu ohrožených dětí neztotožnilo. Tím, že FOD vytipoval zájemce o osvojení, které následně seznámil s matkou dítěte, provedl faktický výběr osvojitelů pro určité dítě, ačkoliv osvojení bylo podmíněno udělením souhlasu ze strany matky. I když k seznámení osvojitelů s matkou dítěte došlo ještě před narozením dítěte, směřovalo toto jednání k zajištění osvojení dítěte po jeho narození. Před narozením dítěte sice nejprve došlo k určení otcovství zájemce o osvojení, ale určení otcovství bylo provedeno pouze účelově k usnadnění následného procesu osvojení dítěte, což bylo nepochybně prokázáno výpověďmi svědků. **Z provedeného dokazování jednoznačně vyplývá, že nikoliv matka mající zájem udělit souhlas k osvojení svého dítěte, ale Fond ohrožených dětí provádí systematický výběr konkrétních osvojitelů pro určité dítě** a za tím účelem je přímo v ústředí Fondu ohrožených dětí vedena centrální evidence žadatelů o osvojení. Vedle případu posuzovaného v řízení o uložení pokuty se podle vyjádření samotných pracovníků Fondu ohrožených dětí jedná za rok o desítky případů zprostředkování osvojení. **Zprostředkování je přitom vždy prováděno ve vztahu k žadatelům o osvojení, kteří jsou pro účely zprostředkování osvojení zároveň zařazeni v evidenci příslušného krajského úřadu nebo MPSV.** Fond ohrožených dětí tak zcela nepřipustným způsobem vytváří paralelní systém zprostředkování osvojení vedle systému zprostředkování realizovaného orgány sociálně-právní ochrany dětí podle zákona č. 359/1999 Sb. a přes výslovný zákaz zakotvený v zákoně zasahuje do výlučné kompetence orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Jednáním pracovníků Fondu ohrožených dětí tudíž došlo k naplnění skutkové podstaty správního deliktu neoprávněného zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče a uložení pokuty Fondu ohrožených dětí je odůvodněné. **Z tohoto důvodu MPSV podanému odvolání nevyhovělo a napadené rozhodnutí Krajského úřadu Plzeňského kraje nezrušilo. Rozhodnutím MPSV ze dne 7. 11. 2008 však bylo provostupňové rozhodnutí**

Krajského úřadu Plzeňského kraje změněno tak, že výše uložené pokuty byla snížena o polovinu na částku 80 000 Kč. K této změně došlo zejména z toho důvodu, že při rozhodování o pokutě bylo možné v odvolacím řízení přihlížet pouze k jednomu prokázanému případu neoprávněného zprostředkování osvojení. KÚ Plzeňského kraje uložil v prvostupňovém řízení pokutu nikoliv za jeden, ale za dva případy neoprávněného zprostředkování osvojení, avšak MPSV v rámci odvolacího řízení shledalo, že KÚ Plzeňského kraje nebyl ve druhém z posuzovaných případů neoprávněného zprostředkování místně příslušný k uložení pokuty. Pokuta nebyla Fondu ohrožených dětí uložena ve výši horní zákonem stanovené hranice také z toho důvodu, že na základě zprostředkování Fondu ohrožených dětí nakonec k osvojení dítěte nedošlo a nezákonný postup tak nezpůsobil nevratné právní následky.

Pravomocné rozhodnutí MPSV o uložení pokuty napadl Fond ohrožených dětí správní žalobou ze dne 18. 12. 2008 podanou k Městskému soudu v Praze, kterou se domáhal zrušení rozhodnutí o uložení pokuty z důvodu jeho nezákonnosti, nesprávného posouzení věci po právní a skutkové stránce, překročení mezí správního uvážení a z důvodu procesní vady spočívající v účasti podjaté úřední osoby na správním řízení. Jak bylo uvedeno výše, Městský soud v Praze jako soud prvního stupně žalobu Fondu ohrožených dětí zamítl, jeho rozhodnutí však dosud není pravomocné a může být napadeno kasační stížností k Nejvyššímu správnímu soudu.